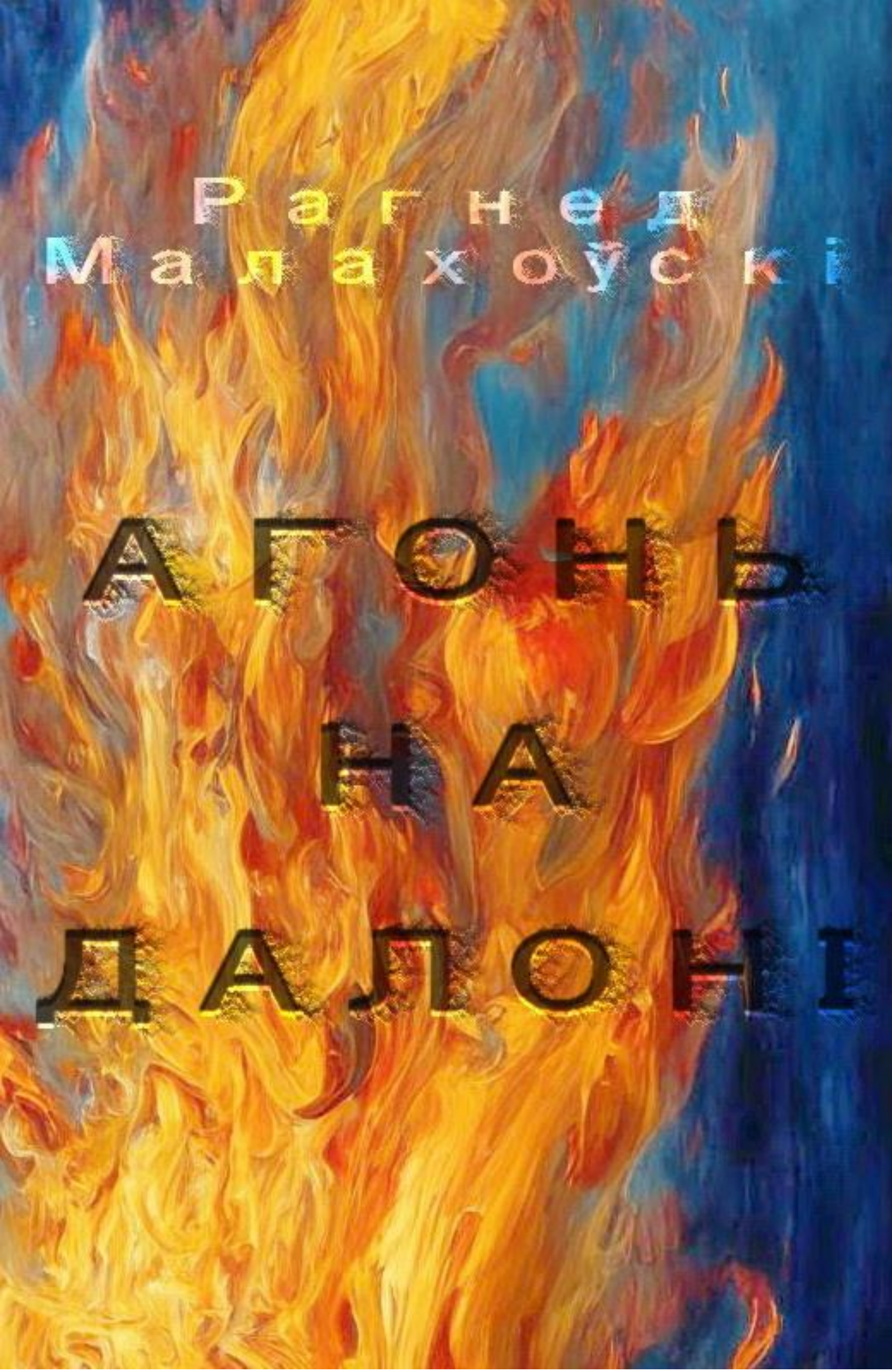
Рагнед
Малахоўскі
АГОНЬ
НА
ДАЛОНІ

Мінскае абласное аддзяленне
Саюза пісьменнікаў Беларусі

Рагнед МАЛАХОЎСКІ

АГОНЬ НА ДАЛОНІ

вершы

2023

Электронная бібліятэка
Мінскага абласнога аддзялення
Саюза пісьменнікаў Беларусі

Серыя заснавана ў 2023 годзе

№ 001

Малахоўскі, Р. Ю.
Агонь на далоні : вершы / Рагнед Малахоўскі. — Мінск : МАА СПБ, 2023. — 67 с. (Электронная бібліятэка).

У электронны зборнік вершаў Рагнеда Малахоўскага “Агонь на далоні” ўвайшлі выбраныя творы, напісаныя з 2003 па 2023 гады.

Паэзія Р. Малахоўскага адметная і разнастайная. У ёй выразна бачны лірычны герой – думаючы чалавек, які жыве, кахае, ідзе наперад, пераадольвае цяжкасці і дзеліцца сваімі неацэннымі назіраннямі з чытачом. Захапляе багацце яркіх сакавітых вобразаў, лагічных высноў і дэталяў, якія дапамагаюць глыбей адчуць паэзію. Сутнасць вершаў не ляжыць на паверхні, што робіць працэс іх усведамлення цікавым заняткам. Аўтар гарманічна сумяшчае тэмы кахання і любові да роднага краю, філасофскую лірыку і тэму творчасці. Яскрава выражанае пачуццё рытму і мелодыкі, гарманічная кампазіцыя зборніка не пакінуць чытача абыякавым да паэтычнага радка.

© Малахоўскі Р. Ю., 2023
© Падрыхтоўка, афармленне.
ГА “Мінскае абласное аддзяленне
Саюза пісьменнікаў Беларусі”, 2023

* * *

Усё жыццё – халодная вайна…
Узбройваешся ведамі зямнымі.
І ведаеш – не скончыцца яна.
Калісьці веды стануць “залатымі”.

І рушыш у нястомны вір баёў,
Каб Ісціну спазнаць праз азарэнне.
Каб за сабою ў новы дзень павёў
Праз поле бою змену пакаленняў.

* * *

Мінаюць ночы і сыходзяць дні…
Чаму не беражэш таго, што маеш?
Юнацтва засыхаюць карані,
Калі каханне першае губляеш.

І нават не задумаўся, чаму
Дзяўчынка тая позірк свой хавае…
А ты, як злодзей, маску нацягнуў
У пошуку душы, што пакахае.

Рамантык гіне. Вір жыцця круты...
Імклівага кахання пульс радзее.
Ды па-над прорвай хочаш верыць ты:
Былы адчай абернецца надзеяй...

Змяняюцца шляхі і гарады...
Сысці б на таямнічым тым прыпынку,
Дзе сціпла, праз шалёныя гады,
З мінулага ўсміхаецца дзяўчынка.

* * *

Абдымкі маленства сціскаюць душу…
На ўзлеску жадана сарвецца ажына.
Вярніся! Вярніся! Адчайна прашу.
І босыя ногі пазнае сцяжына…

Сустрэнемся там, дзе блукае жыццё,
Дзе лёгкасцю дзіўнай напоўняцца грудзі,
Дзе ззяннем вясны маладзее лісцё,
Дзе штосьці было, і чагосьці не будзе.

І стане блакітным сівы далягляд,
І “снегам” пухнатым вітаюць таполі…
Няхай на імгненне – сустрэўся пагляд,
Што ў сэрцы жыве, што не вернеш ніколі.

* * *

Ценем затуманенага саду
Ціхі вечар вусны мне кране.
Я хмялеў ад рэха лістападу,
А яно смяялася з мяне.

Ля агню, што грэў душу шыпшыне,
Грэшны – шлях жыцця сваго знайшоў.
Па самотнай восеньскай сцяжыне
Я, нібы да споведзі, ішоў.

Ты насустрач крочыла, як мара.
Ты – спакуса, я – сляпы адчай.
Пад пажадным поглядам пажару
Аднаго мяне не пакідай.

Танчаць цені вогненнага саду,
Мой адчай спакуса не міне...
Стаць бы мне самому лістападам.
Ды, ці зразумееш ты мяне?

* * *

Глыток ахалоджанай колы
На плошчы Якуба Коласа...
Грукоча трамвайчык вясёлы –
Не чутна каханай голасу.

Не бачна каханай постаці,
Навокал народ спяшаецца.
Народ на адвечнай ростані
Пад лёсам сваім прагінаецца.

А хтосьці сядзіць на лавачках
І ловіць пырскі фантанныя.
Кропелькі ў сонечных зайчыках...
Дзе ты блукаеш, каханая?

Дрыжыць невыносная спёка,
Адзін за адным трамвайчыкі.
І вось, ты ў маім полі зроку,
Асвечаная зайчыкамі.

Скрыжуюцца позіркі нашы
На плошчы Якуба Коласа,
Дзе сонечны зайчык вушасты
Блукае без карты і компаса.

* * *

Дыяментавым россыпам слоў
Ахінаю пачуцці твае.
Слёзны вечар адступіць ізноў,
Стане пылам раса на траве.

А душа мая помніць святло
Тых шчаслівых імгненняў з табой.
Мараў свет не згарае на тло,
Не пагасне кахання настрой.

Ціхім рэхам пражытыя дні
Адгукаюцца, быццам у сне.
Ты пяшчотай мяне ахіні,
Покуль цемра над намі засне.

Лёгкі дотык бялюткай рукі...
Тваё цела – як вершы Басё.
Пацалункі, нібы жаўрукі –
Для цябе. Для цябе гэта ўсё.

Ахвярую пяшчоту і час,
Нежаданне паспешных высноў.
Хай памоліцца ранак за нас
Дыяментавым россыпам слоў.

*   *   *

У праменні зорнай цішыні
Горад за вакном даўно маўчыць.
І, забыўшы стомленыя дні,
Любая заснула на плячы.

У імгненнях мройна-залатых
Сам Анёл цябе мне паказаў.
Захмялеў я ад вачэй жывых,
Захмялеў, таму што пакахаў.

На арэлях золкіх тумаоў
Нашы душы гушкаліся ў снах,
І пачуцці палымнелі зноў,
І акорды музыкі ў вятрах...

Горад па-ранейшаму маўчыць,
І здаецца – за спіною крылы.
Любая заснула на плячы –
Я шчаслівы.

Леапардавыя клёны

З. М. П.

Заслаўе. Помніш адпачынак дзіўны наш?
Там будавала восень тўманоў калоны.
Ішлі праз ціхі парк і бачылі міраж –
Насустрач беглі леапардавыя клёны.

І мы збянтэжаныя крок ступілі ўбок,
І фотаздымак не зрабіць не мелі права.
А клёны лісце з долу скручвалі ў клубок
Пад пільным позіркам самога Ізяслава.

Яны дурэлі – маладыя іх гады.
І гэты дзень кляновы быў такі спакусны.
У цені клёнаў леапардавых тады
Я цалаваў твае распаленыя вусны.

Мы не саромеліся выпадкавых воч.
У шэпце клёнаў чулі мы кахання ноты.
Зіхцелі кроны, як паходні усю ноч,
І не было прычын для суму й адзіноты.

Шлях да цябе

Н.Н.

За кратамі касмічнай цішыні
Твой голас чысты і недасягальны.
У чорнай, некранутай вышыні
Я страціў да каханай шлях астральны.

Блукаючы ўначы, і ў ясны дзень,
Знікаючы ў жыцці, як думак кола,
Убачыў, як надзей маіх прамень
Высвечваў з цьмянай шэрані анёла.

А багна слоў засмоктвае мой свет.
Правал у бездань. Шлях святла не мае…
Ды недзе, сярод тысячы планет,
Мігціць твая – адзіная, жывая…

Мне вусны ценька горкі лёс кране
Засохлаю гартэнзіяй настрою,
Бо голас твой застаўся для мяне
За вечнасцю касмічнага спакою.

Чараўніца

Мінулі гады з той хвіліны,
Калі ўпершыню я спаткаўся
Пад шум нарачанскага бору,
Пад шэпт заварожаных хваляў
З табою, мая чараўніца.

Шукаючы шлях пераможцы,
Блукаючы ў лесе спакусаў,
Я гонар збярог і з пакорай
Не стаў на калені адчаю,
Каб вымаліць долі найлепшай.

Я верыў у шчасце зямное,
Я марыў жыццё быць з табою.
Мне зоры прарочылі гора,
А з сэрца, свабоднаю птушкай,
Увысь узнялася НАДЗЕЯ.

І час паяднацца душою,
І час мацаваць сваю веру,
Пачуццям даць крылы свабоды
І скінуць кайданы сумненняў
З табою, мая чараўніца.

Блуканні

Цябе даўно ў гарачых снах маіх няма,
Бо мы блукаем па сусвеце, як прывіды.
На Беларусі пачынаецца зіма,
А недзе хвалі амываюць піраміды...

Самота стоіцца ў пустэчы ледзяной.
Мы прысвяцім жыццё наіўным успамінам.
Не пакідае мара: з першай сівізной –
Цябе спаткаю я ў заснежанай краіне.

А недзе сонейка пяшчоціць далягляд...
Я зноўку ў снах сваіх заснежаных блукаю.
Душу вярэдзіць развітальны твой пагляд.
Хутчэй вяртайся да жыцця свайго. Чакаю.

* * *

На ўскрайку атлантычнага цыклону
Каханне выпрабоўвае свой лёс.
Я веру – мне з табою быць да скону.
Хлушу табе, што рэўнасць сон прынёс.

Дрымотны вечар гіне ў самалюбстве,
Жадае скінуць рэўнасці хамут.
Ты хлусіш мне, што час не замалюе
На твары недавер і боль пакут.

Тваё непераможнае маўчанне –
Часцінка міратворнай цішыні.
Адкінем цяжар спрэчак да світання,
Запалім свечак чыстыя агні...

А заўтра, супакоеныя стомай,
Забудзем недавер сумніўных сноў...
На ўскрайку атлантычнага цыклону –
Імгненні непрадбачлівых высноў.

Распятае каханне

Барвовай заранкай на вуснах ірдзее надзея,
Яе калыхаюць бясшумныя крылы вясны.
А ночы акраец пад чарамі зор палымнее,
Блакітам нябёсаў асвечаны мары і сны.

Глухія куты не пачуюць прыцішаны голас,
І здрада паточыць пачуцці, як вопратку моль,
Пасохнуць яны, як спякотай засмужаны колас,
Душу запалоніць нясцерпны, заслужаны боль.

Астыў на стале шэры прысак згарэлай лучыны,
І зоркі адбітак размыты у шклянцы вады.
Павыстылі сцюжна пачуцці і думы дзяўчыны,
У садзе кахання трымціць бадыллё лебяды.

Яе пачуццё мне распятае бачыць нязвыкла.
Пагляд абыякавы холадам сэрца кране.
Знявечана шчасце да смешнага дробным і прыкрым, –
Прысуд агалошаны. Сорам карае мяне.

*   *   *

Што ж так цяжка ляцець нам да зор?
Шчэ зямныя не спеты ўсе песні.
Раствараецца вогненны ўзор,
Галавешка у попеле трэсне…

Танчаць зоры. Чамусьці яны,
Як з юнацтва майго палюбоўніцы.
Палюбоўніцы і кажаны
Любяць ноч даастатку, напоўніцу.

І напоўніцца ранак цяплом
Нашай грэшнай планеты ўспацелай.
Узмахну над мінулым крылом,
І ў дзень новы – адчайна і смела.

Дзе шляхі не зварочвалі ўбок,
Нечаканасцей звонкія крокі...
Над сівой галавешкай дымок,
Бы ўспаміны аб чымсьці далёкім…

* * *

Цёплы подых вясны,
Быццам наша прэлюдыя жарсці…
Дык, чаму ж на самотныя вершы
Натхняе яна?
Ты ўзлятаеш увысь закаханай.
І страшна упасці.
І хаваеш трывогі,
Што можаш застацца адна…

Беражніца

Беражніца, багіня азёраў,
У прадонні густой цішы
Пахавай назаўсёды гора,
Зберажы скарб душы.

Беражніца, хімера паэта,
Наталіцца каханнем дай
І натхненне з свайго сусвету
Для мяне адшукай.

Беражніца, дзяўчына зямная,
Не цурайся, прэч не бяжы.
Твая цнота душу апякае.
Маладосць зберажы.

Беражніца. Румяны заранкі
Асляпляюць красой жывой…
Калі ў сэрцы сумненняў маланкі,
Вір жыцця супакой.

Беражніца, вадзіца святая,
Жыццядайная моц твая.
Калі хваля бяжыць залатая,
Ачышчаюся я.

Янка Купала на Нарачы

Ружы хваляў, паэзіі водар...
Ноч купальская свет ахінала,
І гучала мінуўшчыны ода –
Крочыў берагам Янка Купала.

Перашэптваў чарот яго крокі,
Здані вогнішчаў смутна ўздыхалі.
А паэта натхнялі аблокі,
Што паданне пра Нарач шапталі.

Задуменная поўня-каханка
Супярэчлівы шлях асвятляла.
У прыроды свая калыханка –
Захапляўся Нарочам Купала.

Прытуліліся сонныя сосны
Да загадкавай бездані млявай.
Ткалі вершы нябёсныя кросны,
І паэзія сталася явай.

Песню даўнюю голасам горкім
Беражніца на выспе спявала.
Над пачуццямі ўспыхвалі зоркі,
І шчаслівы быў Янка Купала.

*   *   *

Заліта поле сонечным віном,
Хаваюцца пабляклыя валошкі.
Камусьці шчасце грукаецца ў дом,
А хтосьці для сябе габлюе дошкі.

На босы дол вятрыска упадзе,
Калоссе і валошкі пералічыць.
Як людзі, адлюструюцца ў вадзе
Разгатыя дубы на папялішчы.

Над возерам, акрытым цішынёй,
Стаіць, як здань, пакінутая хата.
Камусьці жыць маркотнаю гульнёй,
А іншым пазіраць на лёс заўзята.

Развее вецер думак чараду,
Дзе мары, як віно, не маюць толку.
Аб чымсьці плача, гледзячы ў ваду,
Анёлак на валошкавым узгорку.

Вясляр

Белым лебедзем месяц плыве...
Я вяслую ў жаданыя далі.
У касмічнай чужой сіняве –
Сонных воблакаў мутныя хвалі.

Праз спакусы жыцця – напралом –
Я вяслую бадзёра, адчайна.
І рыпіць у напрузе вясло –
Будзіць возера даўнюю тайну.

Столькі думак аб вечным і кроз...
Набрыняла спакоем свядомасць.
Толькі лебедзь плыве, як мой лёс,
З невядомасці – у невядомасць.

Агонь на далоні

Уцешна слухаць песню хваляў родных
Пад ліпамі нябёснай вышыні.
Каля крыніц вытокаў срэбнаводных
Лічу бяздумна страчаныя дні.

У шатах ночы пакланюся зорам.
Яны мудрэй мяне, шчадрэй святла
Запалкі той, што вогненным узорам
Цень д’ябла спапяляе ўміг датла.

А ці ўратуе неба ад нікчэмных,
Бяздумных і сухіх калекаў-слоў?
Імкнуся ў свет пачуццяў узаемных,
Ды толькі прачынаюся ізноў.

Я не зайздрошчу ўсім тварэнням Бога
І спачуваю ссохламу галлю.
Знікае ў хмарах зорная дарога,
Далонь цярусіць попел на зямлю.

*   *   *

Юрасю Васілевічу,
сябру дзяцінства

Помню Гатавічы. Купалле.
Ля кладоў на аголеным беразе
Мы праз вогнішча дзецьмі скакалі —
І найлепшага шчасця не ведалі.

Злосна вецер хістаў полымя...
Мы ў вачах бераглі тыя іскаркі,
Акуналіся ў возера голымі
І начной захапляліся містыкай.

Помню ўсмешкі дзяўчат. Купалле.
Ноч чарнела вуголля палоскаю...
А сяброўкі нам песні спявалі —
Адгукалася рэха за вёскаю.

Кветку папараці шукалі,
Каб спаткаць сваё шчасця да рання.
Помню зорак над намі каралі,
Што ўжо многім спаслалі каханне.

Лёс не даў у жыцці нам прапасці.
Свет дарослых такі ж прамяністы.
Ды ці зведалі большага шчасця,
Чым агонь трапяткога дзяцінства?

Паланэз вяртання

Вяртаюся,
Нібыта прачынаюся
Пасля трывожна-жудаснага сну.
Няхай ён не паўторыцца ніколі!
Разбуджу
Сваёй прысутнасцю зару
І ўстрывожу
Непакорлівыя хвалі...
Паланэз вяртання
Агніста найграе
На чарацінах пругкіх
Беспрытульны вецер.
І ўсё забуду, што было,
Бо застанецца толькі
Бераг родны,
Які не раз бяздумна пакідала
Маё неўтаймаванае
(Па маладосці)
Сэрца,
Каб аднойчы
Мне здарожанаму
Вярнуцца.

*   *   *

Стаю пад раем
На краі вады.
Адлюстраванне берагоў не адчувае.
Зямля аблашчана вадой.
Пад раем – край.
Камусьці тут жыццё –
Прамая каляіна,
Але ж, для большасці –
Суцэльны вір,
Выпрабаванне на трываласць
Перад смерцю.

Ад краю адыду...

Блішчаць аблокі
У праменні раю.
Дажджу не бачна,
Толькі чутныя ледзь-ледзь
Грымотаў насцярожаныя крокі
На мяжы
Паміж зямлёй,
Аблокамі і раем.
Я разумею:
Край мой пачынаецца
На ўскрайку
Незлічонае вады.

*   *   *

Жамчужына ў бурштынавай аправе,
Маё Нарочча, хто я без цябе,
Без захаду за салаўіным гаем
І успамінаў, як калісьці бег

Я хлапчуком па сцежцы верасовай
На бераг слухаць казкі чаратоў?
Плылі аблокі над старою хвояй...
І сёння да цябе прыйшоў я зноў.

Напевам паплыла душа па хвалях,
А мараў таямніца – як у сне.
Натхненне і дабро на зорных шалях
З маленства ты ахвяравала мне.

Каханнем пад сузор’ем беражніцы
Мяне адорыць ранішні спакой.
Кідаюць зоры золата ў крыніцы –
Лаўлю яго аддайнаю рукой.

...Шляхамі памяці на родны бераг
Не раз вярнуся песняй у журбе
З адданасцю, удзячнасцю і верай...
Маё Нарочча, хто я без цябе?

Памяць вады

Майму брату Дзянісу

Вада запамінае нашы словы,
Вада запамінае нашы рухі.
Прамыць бы ёю нашыя галовы,
Пазбыцца б разам тлумнай завірухі.

Вада гарыць пад райскім небасхілам.
Паміж табой і мной – душа вады.
Наш час непадуладны тайным сілам.
Яму карціць быць вечна маладым.

Вада раве, шалёна вар’яцее,
Хвалюецца раздольная прастора.
Імгненні лёсу – каляровы веер,
Што ў мітусні нязморанага мора.

Праз тысячы гадоў паўстане Памяць,
Дзе голасу імгненні прагучалі.
«Так прагнеш жыць, калі цябе чакаюць», –
Прамовяць непакорлівыя хвалі.

Гатаўскія ямы*

Майму тату

Прашэпча лёс: “Душу паберажы...”
У скрусе пад нябёсамі пакаюся.
Вяртаюся з кастрычніцкай імжы.
Вяртаюся, нібыта прачынаюся.

З-за гор Свянцянскіх сочыць Дабрадар.
У золаце вады – аблокаў храмы.
Тут сэрца узмацняе свой удар,
Калі плыву праз Гатаўскія ямы.

Далёкі бераг, як рыбацкі нож,
Рассек святло вады і цемру неба.
Тут вечар свой згубіў апошні грош,
Не клянчаць чайкі ні дабра, ні хлеба.

У вечнасці застылі ветракі.
Калышацца ў густым чароце човен.
Стагоддзямі з глыбінь звіняць замкі
На замку, што таемнасцямі поўны.

Тут песні беражніц не чутна ўжо.
Упала ніцма поўня сярод хваляў.
Тут столькі нема з дна крычыць крыжоў!
Тут хвалі столькі душаў пахавалі!

Дык, стануць хай людское зло хаваць!
Азёрнае няхай бунтуе ўлонне!
Сляпыя вёрсты зноў распачынаць
Нас не пужае чорнае прадонне.

Я веру – прыйдзе шчасная пара,
Ускрэснуць сілы на нягоды-беды,
Заззяе палымяная зара,
І з намі тут сустрэнуцца легенды.

* – Гатаўскія ямы (мясц.) – самае глыбокае месца возера Нарач.

Не для нас

Нам наканавана бясконцасць,
Але мы захапляемся надзённым.
Аслепленыя бесклапотнай ілюзіяй часу,
Скіроўваем дапытлівы погляд вачэй
Туды, дзе нас чакае вечнасць,
Дзе кожная мара баліць уваскрашэннем душы,
Куды пругкім промнем імкнецца думка,
Дзе кружляюць,
Не зважаючы на нашы захапленні,
Буслы.

Хваляванні

Асцярожна раздзімаю
безжыццёвы попел
пражытых хвілін,
перажытых імгненняў,
перароджаных падзей…
Ён хаатычна пакідае маё жыццё,
раствараецца ў сусвеце,
у вечнасці, у бясконцасці…
А ў памяці застаецца ірдзець
чыстае, але агрубелае вуголле.
Калі ўзварушыць
гэта распаленае цяпельца,
накіраваць на яго
жывыя хвалі ўспамінаў –
народзяцца хваляванні.
Заплюшчваю вочы і адчуваю,
як непаседлівы прыязны вецер
па люстэрку маей роднай Нарачы
гоніць з-за імглістага далягляду
чароды ўзбуджаных,
але пакорлівых першых хваляў.
Яны дурэюць, як дзеці,
радасна набягаюць адна на адну,
спрачаюцца і мірацца,
спаборнічаюць і аб’ядноўваюцца,
а пасля разбіваюцца
на тысячы імклівых кропель
аб прывязаныя рыбацкія чоўны
і гасцінны чаканы бераг.
“Шкада мне вас, шэрыя хвалі,
шкада ўсёй душой надарванай,
усім сэрцам, ужо апусьцелым:
вы ж – родныя сёстры мае!»
– пісаў Максім Багдановіч.

Песня Ача

Паводле падання пра Нарач.

У бездань блакіту Нарочча гляджу
Многія сотні гадоў
І з Нарай у снах да вытокаў імчу
Пяшчоты і музыкі слоў.

Каханая, чую бязгучны твой плач,
Поўны адчаем густым.
О, Нара, я твой заварожаны Ач,
Свет без цябе – едкі дым.

На мокрым пяску стыне цёплы твой след.
Сустрэчы жаданай прашу.
Мне голас падання, старога, як свет,
Зноўку вярэдзіць душу.

У спеўных чаротах купальскіх начэй
Лёс нашы мары звядзе.
І кветкай чароўнай, за месяц ярчэй,
Ты ўзыдзеш на срэбнай вадзе.

* * *

Максіму Танку

Калі хмурнее волкі надвячорак,
Ці памятае сонца свой усход?
Над родным краем – неспакойны морак,
Бы ў іншы свет для грэшных пераход.

Я з гэтым неспакоем заручоны
І прагну кожны раз сюды вярнуцца,
Дзе час стварае ўласныя законы,
Дзе хвалі рытмам верша ў бераг б’юцца.

* * *

Мая дваццаць першая восень
Кладзецца на волкія плечы
Вясёлкі над Нараччу роднай.

Грымотаў нябёсны аркестр
Вітае барвовае сонца
У далечы яснай і мудрай.

Па хвалях агніста-шыкоўных,
Пад ветразем лёгкай самоты
Мая адзінота вандруе.

На беразе дыхаць свабодна,
І больш не палохаюць цені
Грахоў і старога ядлоўцу.

У шатах шумлівага бору
Мой страх заблукае, растане
З цяплом навальнічнае хмары.

Шчаслівы, я сяду у човен
І рушу ў глыбіні прасторы
Сустрэць дваццаць першую восень.

2005

Матулі

У час, калі гаснуць агні
І мары спавіты спакоем,
Мяне да грудзей прыхіні
Сваёю пяшчотнай рукою.

Цень свечкі варожыць на сон,
Цікуе з-за воблака поўня.
Па хвалях душы срэбны звон
Плыве беражніцай на чоўне.

Я сны твае сэрцам прыму
Як голас святой Беларусі.
Начамі, калі не да сну,
На вобраз матулі малюся.

* * *

За Айчыну змагацца ідуць ваяры,
Немаўлятам матулі пяюць калыханку.
Быццам крылы анёла, на стромкай гары
Туманеюць муры Навагрудскага замка.

Іскрамётна увысь узняліся мячы,
І замерлі над грэшнай зямлёю нябёсы.
Ды ад лёсу свайго ваярам не ўцячы.
У агоніі б’юцца геройскія лёсы.

Звон у сэрцы пакутнай малітвай гучыць,
Ды цямнее да Боскага храма дарога.
Толькі зорка – адна на ўсё неба – зіхціць,
Як жывая душа у слязіне Міндоўга.

Арашонае поле барвянай крывёй
У журбе асвятляе скупая заранка.
І лунае над замкам, над грэшнай зямлёй
Адзінокай матулі сівой калыханка.

* * *

Калі душа ператвараецца ў анёла,
Калі нябёсы ахінаюць цемрай нас, –
Расчараванняў запавольваецца кола
І надыходзіць першапачатковы час.

Калі пачуццяў усе повязі мацнеюць,
Калі, як снайперскімі кулямі – грахі, –
Зямныя сэрцы ад пакутаў не чарсцвеюць,
Не памірае слодыч мараў ад тугі.

Гучаць нябёсныя мелодыі наўкола,
Далёкіх продкаў чуцен клятвенны наказ.
Калі душа ператвараецца ў анёла,
Яна расказвае Ўсявышняму пра нас.

Валун

Пад наглядам нялічаных лёсаў
Ва ўладаннях зямных Перуна
Разбіваліся слёзы нябёсаў
Аб маршчыністы лоб валуна.

Ён стаяў ля народнай святыні,
Ён святыню ад зла вартаваў,
У жыццёвай бязлітаснай плыні
Сваю мудрасць быцця гартаваў.

Так сплывалі сівыя стагоддзі
За крывавы ліхі небакрай.
І адвечна казалі ў народзе:
"Той валун беражэ ўвесь наш край."

І шалелі вятры над Айчынай,
І не раз бушавала вайна.
І глыбелі крывыя маршчыны,
Што палеглі на твар валуна.

Сваёй верай ён можа сагрэцца,
Сваёй праўдай – дабро бараніць.
І пульсуе каменнае сэрца,
Покуль свет непахісна стаіць.

Знясілены дождж

Знясілены дождж уладарыць на цёплым асфальце.
Ён кроплямі лічыць хвіліны да нашага шчасця.
Ён справу завершыць маю. Я дажджу давяраю.
Жыццё – навальнічнае неба ад краю да краю.

Не трэба тлумачыць, чаму нам тужліва і змрочна.
У снах летаргічных заблытацца сёння нам можна.
Парою дасветнай на скронях сівое планеты
Знікаюць у часе бязважкім дажджынкі-манеты.

Знясілены дождж нібы просіць у нас прабачэння,
Што ён валацуга, лянівы. Ён стаў на калені.
Калі развінаюць нябёсы вільготныя крылы,
Нам дождж ахвяруе на шчасце апошнія сілы.

Ты бачыў смерць

Ты бачыў смерць, і смерць табе сказала,
Што ў ейным спісе месца больш няма.
Ты не паверыў. І яна сканала.
І пачалася вечная зіма.

Гулі вятры над роднай стараною.
І сэнс жыцця ты між вятроў шукаў.
Здалося: і жыццё, і смерць – з табою.
І ты ў той момант смерць запаважаў.

Калі ўзіраўся ў бездань далягляду,
Мінуўшчыны глытаў празрысты пыл,
Жыцця прастору ўзнёс, давёў да ладу,
Услявіў, не пашкадаваўшы сіл.

Ты бачыў смерць. І пажадаў стаць новым.
З упэўненасцю крочыць па жыцці.
У іншым чалавеку выпадковым
Надзейнае апірышча знайсці.

Пяро святла кладзецца на далоні…
Любая з’ява мае свой працяг.
Ты вырашыў: на вечнасці улонні
Служыць жыццю. І у імя жыцця.

Снягі растануць. Дрэвы на пагосце
Нібыта гоняць прэч любое зло…
І смерць больш не з’яўлялася. І штосьці
Нязведанае ў сэрцы ажыло.

Адзінота

Мігцяць над светам цмяныя агні…
Няшчыры вецер шэпчацца з лістотай…
Каб жыць і не згубіцца ў мітусні,
Ратуюся шчымлівай адзінотай.

Яна блукае між высокіх сцен,
Што мы ўзвялі, каб не глядзець у вочы,
Каб не жадаць у душах перамен…
Ёй добра так. Інакш яна не хоча.

Загляне ў адзінокае акно,
Што поўнач ветлай свечкай сустракае.
Акно, нібы душы замшэлай дно…
Нам сціпла адзінота спачувае.

Наканаваў быць разам бурны лёс –
Прасцейшыя не разумеем рэчы.
І ранкам, узляцеўшы да нябёс,
Яна ў прыбой нырае чалавечы.

* * *

Неба – поле шахматнае: пешкі, каралевы...
Толькі б дачакацца спрэчных вынікаў гульні.
Волкі далягляд фарбуюць колеры залевы,
Гаснуць акрываўленага сонца прамяні.

Стане чалавецтва сузіраць зыход той бітвы,
І пачуцці свету перамогуць інтэлект.
Недзе ў мітусні гучаць адчайныя малітвы,
А гульня акрэсліць свету новага праект.

Ноч міне, і партыя чарговая пачнецца…
Шахматы – гульня непрадказальная заўжды.
Шах – і неба звонкай навальніцай праліецца.
Мат – і чалавецтва ці пазбегне злой бяды?

Паверыць у восень

Хочацца верыць, што гэта лістота ўваскрэсне.
Ціхі агонь заірдзеў між задумлівых дрэў.
Шызых нябёсаў ліецца панылая песня.
Як зразумець гэты слёзна-трывожны напеў?

Хочацца верыць, што вернуцца птушкі дадому.
Іншага дому і ў іх, і ў мяне не было.
Сэнс гэтай восені я да канца не ўсвядоміў.
Толькі б вярнуліся птушкі і ўсё ажыло.

Хочацца верыць, што восень палюбіць паэтаў.
Кожны згарэлы лісток – ненапісаны верш.
Кроплі дажджу неўгамоннага – безліч сусветаў.
Чулую восень палюбяць паэты найперш.

Хочацца верыць у восень, якая не плача.
Полымя не пагасае ў пагоднай душы.
Стану між клёнаў крамяных і, можа, на ўдачу
Кіну лісток у калюгу на слізкай шашы.

Рэкі

Віталю Скалабану

Калісьці і сонца ў сцюдзёных нябёсах астыне...
Ды сёння жыццё нам умовы дыктуе свае.
І рэкі ў нямы тагасвет накіроўваюць плыні...
Бяссонныя рэкі... Ім сілы даўно нестае.

Адкуль тая сіла... Яна, як стагоддзяў магіла.
Равуць па-над прорвай бяздоннай вятры-змагары.
Прымружыцца неба, што наша жыццё бараніла, –
І рэкі выкручваюць плыні ў крутыя віры.

Над прорваю – людзі, як дрэвы. І пахне жывіцай.
І выкрыкне хтосьці ў пустэчу надрыўна: “Жыві!”
А неба самотна і стомлена ў рэкі глядзіцца...
Блакітнае неба – у рэкі блакітнай крыві.

* * *

Гараць забытых летапісаў скруткі,
Струменіць поўня крохкае святло.
Як лёс, рыпяць пацёртыя прыступкі.
Аслепла рэчаіснасць мне назло.

У сне шарэе раніца пустэчы –
Прытулак адзіноты і трывог.
Хімерныя прымаюць формы рэчы,
Дрымота ночы сыдзе за парог.

Надзеі паміраюць у руціне.
Так невыносна бессэнсоўна жыць.
У храме, нібы з мёртвае карціны,
Жалобная мелодыя гучыць.

* * *

Мне будучыня адкрывае візу...
Далей ад забыцця, далей ад болю!
Пагладжу грыву сонечнаму брызу
І выпушчу ў пакутны свет на волю.

Шырэе цесны шлях за невядомым,
Прарочыць дзён святло і цемру ночаў.
А вецер стаў да радасці знаёмым!
Ён попел тленных год развеяць хоча.

Ды ў сэнс сваіх вандровак я ці ўнікну?
І грыву ветру хто яшчэ пагладзіць?
Таму, самотны, нечакана знікну
У заўтрашнім дрыготкім даляглядзе.

* * *

Вольны ў поспехах і вольны я ў няўдачах.
Хтосьці – ўсхваліць, хтосьці – пракляне.
Абураюся на лёсы, што ў нястачы,
Калі думкі топяцца ў віне.

Я – вандроўнік на чарговым скрыжаванні.
Хтосьці – ўбачыць, хтосьці – праміне.
Скарб душы – адказ на вечныя пытанні –
Адшукаць бы на халодным дне

Вольнай памяці. Лятуць гады, як зоры.
Хтосьці – зловіць, хтосьці – не.
Далягляду супярэчлівыя ўзоры
Так выразна бачу я ў жыццёвым сне.

Расчараванне

Цалуюць шыбу клічнікі дажджу,
Пытальнікам скруціў лістоту вецер.
Найлепшы час прызнаць, што не жыву, –
Страшнейшае расчараванне ў свеце.

Тунель з аскепкаў дзённай мітусні
Не выпусціць, пакуль не згасне вечар.
Удары сэрца прагнуць цішыні,
Калі жыццё марнуецца на вецер.

Трымценне зор – на палатне акна,
Спакою кроплі змыюць думак смецце.
Ад безвыходнасці – глыток віна,
І не задасць пытанняў нудны вецер.

Споведзь аркушу

Прыткі, расхлістаны вецер
Пакінуў прастуджаны двор.
Змоклым вандроўнікам вечар
Блукае пад кроплямі зор.

Мокрымі вокнамі хата
Глядзіць у асенні садок.
Паруе духмяна гарбата,
І словы кладуцца ў радок.

Ноч мне дыктуе:
– Пішы
Таемную споведзь душы.

Поўня з-за хмары цікуе,
Пагляд за алоўкам вядзе,
Цень-крыжык, нібыта бракуе, –
На спісаны аркуш кладзе.

Душа паэта

Не вярнуць санцавокага лета,
Не забыць тапалёвых завеяў.
А душа маладога паэта
Зачаравана спевамі феяў.

Углядаецца ў далеч сівую
Час вачыма пакрыўджаных зораў.
Дотык радасці вусны мілуе,
Заварожвае веліччу мора.

Блудзяць цені забытага лета,
Вецер грыву ў чароце хавае,
А душа маладога паэта
Жаўруком аж пад сонцам спявае.

Паэт і кат

Паэзія – душы нясцерпны боль,
А плач – пакора прад магутным словам.
Забойцу-кату знак падаў кароль,
Ухвалены натоўпу дзікім ровам.

І над паэтам меч, нібы крумкач…
Заплакала цнатлівая гартэнзія.
Боль, выліты праз слёзы, – проста плач,
А словам выказаны боль – паэзія.

Самота цішыні

Радкі і рыфмы... Дрэмле позні час –
Душы збанкрутаванай ачышчэнне.
Вужакі думак сочаць за натхненнем,
А я шукаю сэнс, што сярод нас.

І лёгкім забыццём наліты свет.
Ірдзее лёс на шкельцы цыферблата.
Дыханне словаў – голасу пачатак,
Душы дыханне – цішыні санет.

Паўзмрокам уладарыць мараў рой.
Прасторай часу ахвяруе вечнасць
І выправіць зямную недарэчнасць, –
Самота цішыні не ёсць спакой.

* * *

Сівая ноч хавае твар за небакраем,
Нібы саромеецца ў вочы зазірнуць
Паэту маладому, што жадае
Пад зорным небам сэрца музы закрануць.

Ён не дарэмна папрасіў спагады ў лёсу –
Даўно ў палоне супярэчлівасці дум.
Паэт акіне позіркам нябёсы,
Схавае ў вечным забыцці няўмольны сум.

Сівая ноч пакіне шнары на аблоках...
І невымоўная абудзіцца душа
Паэзіі, каб узляцець высока –
У промнях ясных аж да зорнага каўша.

* * *

Паэзіі вясковая душа
Блукала між сівых муроў сталіцы.
Прыйшоў паэт журботны да крыжа
Вандалам апаганенай капліцы.

Адчуць душы блуканні па зямлі
Ён здолеў і заплюшчыў вочы з гора...
І думы-мроі ў неба паплылі,
Як ветразі асвенчаныя ў мора.

І стогн паэта скалануў сусвет
Паэзіяй, чысцейшай за крыніцу...
Стаяў шчаслівы, як анёл, паэт
Каля душой асвечанай капліцы.

*   *   *

Паэт на волю выпускае звера…
Паэт шукае ўцешлівыя словы,
Нібы дарма растрачаную веру
Жадае адшукаць у зорных сховах.

Разбураныя памяццю святыні
Баляць душы самотнага паэта.
Зіхцяць на небе зорным павуціннем
Яго жыццесцвярджальныя санеты.

Паэт не жыў мінулым, што не зведаў,
І радаваўся, як дзіця, заранцы.
На волі звер, навокал процьма бедаў.
А ён імчыць у пастку на маланцы…

Сорам

Колісь шчырыя радкі больш не кранаюць,
Не пісаўся ўжо даўно шчымлівы верш.
Адчуваеш, як трызненні паміраюць,
І, нібыта, не ў сваім жыцці жывеш.

Нараджэнне для цябе, як безвыходнасць.
Адстраляліся вачніцы белых сцен.
І не зведаць ні любоў, ні страх, ні годнасць,
Ні пульсацыю раскрыжаваных вен.

На вяселлі ты ці на тэлеэкране –
На плячо нікінеш чорную фату.
І, як прывід, на чарговым пахаванні
Узіраешся ў нямую пустату.

Колісь верныя сябры – ляцяць у вырай,
На алтар чужы кладуць набыты скарб.
Ды не выправіць жыццё, што легла крыва.
Кожны ў ім – сваёй няволі вечны раб.

Спадзяванні ў невядомасць адляцелі,
Ды ўрачысты ад чагосьці быў саўндтрэк.
А куды ішлі, за кім, чаго хацелі…
Не прызнацца ў гэтым сораме навек.

Цень

Палон мароў халодных і магутных
Згрувасціў цені вокал лямпы цьмянай.
Тут не убачыць слёз маіх пакутных,
Маёй душы да сэрца разарванай.

Хаўрус мацуюць сілы шатанскія,
Рагоча ў твар драпежнае стварэнне.
І выйшлі з ценю вылюдкі, якія
Пасеклі жыццяноснае карэнне.

Так прагнеш жыць, калі цябе чакаюць...
Знясілеў, не пачуты, крык жадання.
Апоўначы ахвяру пахаваюць,
Пакрыўшы ценем твар на развітанне.

Эскорт імгненняў

Імгненняў сэнс – у восені зямной
Ва ўбранні спадзяванняў і хлусні.
Чужая ноч пад чорнай прасцінай
Рассейвае жаданняў прамяні.

Імчаць імгненні, растае душа.
Святла і ценю танец, – як палёт.
Але ў душы – асенняя імжа.
І часу несупынны калаўрот...

Бязлітасныя вочы забыцця
У новы свет заманьваюць мяне.
Ды колькі там адмерана жыцця,
Калі эскорт імгненняў праміне?

Не ўмёрлі мы

Абернецца бясконцасць у імгненне,
І на камлыгу лёсу лягуць слёзы.
Патрэсканае вечнасцю каменне
Распаліцца карой старой бярозы.

Спакус былых развеюцца пажары,
Што чыстыя памкненні спапялялі.
Жыцця пад дых знянацкія удары
Нас падаць на калені прымушалі.

Імчацца коні памяці бязмежнай.
Глыбокай ночы высахла рака.
З далоні немаўляці незалежнай
Свет зведаў водар краскі-васілька.

Прасветліцца свядомасцю сумленне,
Туман надзей ахутае дамы.
Сябе спазнаўшы, наша пакаленне
Дакажа свету, што не ўмёрлі мы.

Аднаўленне

Нешта змянілася…
Смягла ручай дапівае вясёлку ўрачыстую.
Лета забылася
Небам асветліць надзею, па-срэбнаму чыстую.

Пасачкам вузенькім
Зоркі ўліваюцца ў бездань вачэй непарушаных.
Трэснутым гузікам
Поўня зашпільвае крысы нябёсаў прастуджаных.

Свет страпянаецца
Яшчаркай кволай у віры збавення містычнага.
Сонца вяртаецца…
Глянуць зямляне у вочы бяздоння касмічнага.

*   *   *

Куды ў адчаі завядзе самота крокаў?
Лёс у чаканні смелых дзей
Недальназоры.
Там чуцен голас нежывы
Жывых прарокаў,
Там промень позірку
Нястомна
Пасвіць зоры.

*   *   *

Няма каму сказаць: “Да пабачэння”.
Чарговы эпізод жыцця пагас.
У прыцемках туманных сутарэнняў
Абражаны хлуснёй блукаў не раз.

Нябёснай асалодай наталіцца
Ці здолее сасмяглая душа?
Ды лёс мой – заўтра зноўку нарадзіцца
І піць каханне з зорнага каўша.

Пяе за шыбай вецер калыханку
На мове, зразумелай толькі мне.
Хвіліны падкрадаюцца да ранку.
Іх не спыніць, як не спыніць мяне.

Спяшацца ў заўтра, як агню, баюся.
Саломінку надзеі лёс падаў.
І выбар зроблены. Я застаюся
У тым жыцці, якое Бог мне даў.

Апошняе імгненне

Па вузкай кладачцы прайсці, не аступіцца.
І ад удараў цяжкіх дум абараніцца.
Душой узбуджаны інстынкт звярынай рыкне,
Вар’яцкі одум гучна маары перакрыкне.

І трэба сэрцу супакоіцца, забыцца,
А чыстым марам
Сёння – здрадзіць, заўтра – збыцца.

Асенні золак праявіўся блёклым спектрам,
Разнёс насенне мёртвых кветак буйным ветрам.
А нежывое спарадзіць жыццё не можа,
І цудадзейны майскі дождж не дапаможа.

Наскрозь прамоклы дрогкі дзень ступае ў стоме
З надзеяй легчы адагрэцца ў цёплым доме
Удзячнай памяці, што верай мацавала
І новых сілаў жыццястойкіх надавала.

На чорны крыж быцця прыкута безнадзейнасць,
Навокал свет застыў, адбыўшы сваю дзейснасць,
Па струнах вечнасці імгненне смыкам водзіць,
Жывая радасць успамінаў карагодзіць.

Змест

***Усё жыццё – халодная вайна…
***Мінаюць ночы і сыходзяць дні…
***Абдымкі маленства сціскаюць душу…
***Ценем затуманенага саду…
***Глыток ахалоджанай колы…
***Дыяментавым россыпам слоў…
***У праменні зорнай цішыні…
Леапардавыя клёны
Шлях да цябе
Чараўніца
Блуканні
***На ўскрайку атлантычнага цыклону…
Распятае каханне
***Што ж так цяжка ляцець нам да зор?..
***Цёплы подых вясны…
Беражніца
Янка Купала на Нарачы
***Заліта поле сонечным вінoм…
Вясляр
Агонь на далоні
***Помню Гатавічы. Купалле…
Паланэз вяртання
***Стаю пад раем…
***Жамчужына ў бурштынавай аправе…
Памяць вады
Гатаўскія ямы
Не для нас
Хваляванні
Песня Ача
***Калі хмурнее волкі надвячорак…
***Мая дваццаць першая восень…

Матулі
***За Айчыну змагацца ідуць ваяры…
***Калі душа ператвараецца ў анёла…
Валун
Знясілены дождж
Ты бачыў смерць
Адзінота
***Неба – поле шахматнае: пешкі, каралевы...
Паверыць у восень
Рэкі
***Гараць забытых летапісаў скруткі…
***Мне будучыня адкрывае візу...
***Вольны ў поспехах і вольны я ў няўдачах…
Расчараванне
Споведзь аркушу
Душа паэта
Паэт і кат
Самота цішыні
***Сівая ноч хавае твар за небакраем…
***Паэзіі вясковая душа…
***Паэт на волю выпускае звера…
Сорам
Цень
Эскорт імгненняў
Не ўмёрлі мы
Аднаўленне
***Куды ў адчаі завядзе самота крокаў?..
***Няма каму сказаць: “Да пабачэння”…
Апошняе імгненне

Літаратурна-мастацкае выданне

МАЛАХОЎСКІ Рагнед Юр’евіч

АГОНЬ НА ДАЛОНІ

Вершы

Рэдактар
Т. М. Якаўлевіч

Дызайн вокладкі
і камп’ютарная вёрстка
Л. У. Гатавіцкая

ГА “Мінскае абласное аддзяленне
Саюза пісьменнікаў Беларусі”.
Пл. Свабоды, 13-1, 220013, г. Мінск.
Тэл./факс: 8(017) 347 08 60.
E-mail: maaspb.m@yandex.by
www.maaspb.by